

Nakon četvrt stoljeća od otvaranja knjižare koje više nema i punih dva desetljeća od prvog Sajma knjiga u Istri, Pula je u prosincu glavni grad hrvatske književnosti

Sajam na kojem se pisci ne osjećaju kao **žive reklame** za knjige u masovnoj prodaji

Sa(n)jam knjige

Piše:
EMIR IMAMOVIĆ
PIRKE

Plan se nije činio tako lošim. Optimizma, naravno. Onima što, ipak, nisu mogli, ali nikako, zamisliti da će se teška i složena društveno-politička situacija rješavati rafalima i plotunima. No godinu dana nakon što je Magdalena Vodopija u Puli otvorila knjižaru, ta famozna društveno-politička situacija je, kako se govorilo, eskalirala. Počeo je, u prijevodu i u jeziku stvarnosti, a ne floskula iz televizijskih dnevnika, rat koji će kasnije dobiti naziv - Domovinski.

Kad netko 1990. godine, malo prije rata, odluči živjeti od male, privatne i neovisne knjižare, teško da može još jednom zamisliti nešto što ima tako malo, kamoli manje, veze sa stvarnošću. Recimo, sajam knjiga u zimu 1995. godine, četiri mjeseca nakon Oluje i još u gradu koji svakako nije mogla učiniti, recimo tako, više književnim ili knjizi bliskim. A Pula tada, ni 1990. godine, ni pet zima kasnije, nije bila baš neko mjesto koje na mapi pisaca, nakladnika i urednika, ima značajniju ulogu od bilo kojeg drugoga grada iste veličine.

Danas, međutim, nakon četvrt stoljeća od otvaranja knjižare koje više nema i punih dva desetljeća od prvog Sajma knjiga u Istri, Pula je u prosincu glavni grad hrvatske književnosti, pa onda onih za koje ne treba prijevod, dok druge, one za koje treba, predstavlja bolje nego ostali, slični događaji u ovom dijelu svijeta. Slični naizgled, često veći i s više prometa, ali daleko manje šarmantni i bitni za pisce.

DOBRE IDEJE NISU KRIVE ŠTO OD NJIH LJUDI NAPRAVE

Dobre ideje nisu krive za ono što ljudi od njih naprave. Neki ljudi, međutim, jesu zaslužni za ono što naprave od ideja za koje je, s dvadesetogodišnjim odmakom, lako reći da su bile sjajne, iako su tada, davno, više i većini bile - blesave.

- Mi smo, zapravo, imali neke druge projekte, a sajam smo organizirali za dvadesetak dana i u dvije prostorije. Mislili smo da će to trajati dvije, tri godine, pet... - kaže Magdalena Vodopija u jednoj od pauza između bezbroj programa 21. festivala čije je službeni naziv Sa(n)jam knjige u Istri.

Razgovaramo u press centru, kako već piše na vratima prostorije koja je, eto, i to, ali i dnevni boravak sudionika, meeting point i nepresušan izvor dobre "biske", čiji najbolji konzumenti nakon nekoliko dana kombiniranja književnosti i partyja polako prelaze na čaj i sokove te otkrivaju ljekovita svojstva obične vode.

NEOTKRIVEN OD OSTATKA HRVATSKE, ALI POSJEĆEN TAKO DA NIJE BILO IZBORA

Osam godina je Sajam bio pulski i istarski: neotkriven od ostatka Hrvatske, ali posjećen tako da više nije bilo izbora, osim učiniti ga onim što je danas, kad je narastao, ušao u američko punoljetstvo na rodendan 7. prosinca, ostavši nepromijenjen u nepodilaženju masovnim, dakle i uvijek, lošim ukusima o kojima se, je li, ne raspravlja, ali se od njih da zaraditi.

- U početku smo za neke programe publiku skupljali tako što smo zvali prijatelje i obitelji te ih tjerali, a onda se desilo da je naša publika otkrila i te sadržaje. Sad publika dolazi, a mi i dalje, kad slažemo program, vodimo računa o tome što je važno, ne razmišljajući je li i popularno. I svaki put ostanemo iznenađeni brojem posjetitelja - govori nam Vodopija

Ako, osim u posvećenosti organizatora, u pulskom uspjehu ima tajne, onda je ona upravo u atmosferi Sajma na kojem se pisci ne osjećaju kao žive reklame za knjige u masovnoj prodaji niti se one koji knjige čitaju dovodi pred brda naslova i pod neonska svjetla, mami popustima i nagovara da beletristiku kupuju kao banane, sapune i sirne namaze: na veliko, po akcijskim cijenama i što brže. Sa(n)jam knjige u Istri, naravno, ništa točno ne govori o domaćoj kulturi, književnosti i društvu. U desetak pulskih dana i večeri sve izgleda boljim nego što jeste. I ne vidi se da nakladnici životare, da je hiperprodukcija zagušila kvalitetu, da pisanje nije profesija nego hobi, da... Da je, zapravo, situacija takva da bi bilo dobro kad bi mogli i smjeli reći kako nije katastrofalna. A jest. Pa još malo gora. Nije, međutim, posao ekipe iz Istre da popravlja tuđu štetu, nego upravo da održava iluziju o hrvatskoj književnosti kao živoj, da privlači važno iz drugih i otvara komunikaciju s onima koji još čitaju, te stvara one koji će, ipak, čitati, ma koliko se činilo da će knjiga izumrijeti s posljednjim pripadnikom generacije naučene da sva pamet poznatog dijela svemira nije na internetu.

- Tko god je došao da pita za know how, govorila sam mu da mora vjerovati da to što radi - treba da radi. Bez nekakvih megalomanskih očekivanja i planova. Ne zato što je nekome važno, nego zato što osjeća da je njemu važno to što radi - kaže Magdalena Vodopija.

NI ZAGREBAČKI INTERLIBER NI BEOGRADSKI SAJAM

Ako se uopće s nekim i nečim može porediti Sa(n)jam knjige u Istri, onda to nisu ni zagrebački Interliber ni beogradski Sajam. Ponajmanje ta velika razlika između događaja u Puli i ovih u metropolama ima veze s tradicijom ili s obimom, brojem četvornih metara, izlagača, naslova i prodanih ulaznica. Uostalom, u Puli ulaznica i nema: svi su programi besplatni za publiku. U književnom je svijetu Pula u prosincu kao Sarajevo u kolovozu i za filmske radnike. Postoje, je li, veći i značajniji događaji iste vrste, nagrade na njima znače ozbiljan iskorak u karijeri, partyji su glamurozniji, samo... Samo što se na njima ne čini kako je smisao preminuo tren, dva prije nade - preminule posljednji put onda kad je previše ljudi povjerovalo da je suludo otvarati male, neovisne knjižare, organizirati sajmove knjiga te da se sve što valja i što je važno izražava brojkama i postocima. Zato jedina dva važna broja za Pulu su ove godine 3. prosinac, kad je Sa(n)jam knjige otvoren, i 13. prosinac, kad se zatvara po 21. put.